

KARGO BİNASI YANGINI

Esenboğa Havaalanı İç Hatlar Terminali yangınından sonra Atatürk Havalimanı C Terminali kargo bölümü de tamamen yandı. Hava alanı için büyük korku yaratan yangın, 24 Mayıs 2006 tarihinde meydana geldi. Basında geniş yer bulan yangının çıkış nedeni konusunda değişik yorumlar yapıldı. Her yangında olduğu gibi yangının neden genişleyerek büyüdüğü üzerinde durulmadan çıkış nedeni tartışıldı. Acaba önlemler yeterli miydi?. Yönetmeliklerin gerektirdiği sistemler yapılmış mıydı?. Söndürme uçaklarının kullanılması doğru muydu? Yangın neden çok kısa sürede yayıldı?..

Terminale 150 m mesafede bulunan kargo bölümünde meydana gelen yangında Sistem Lojistik ve Çelebi'nin depoları yandı. Yangın sebebiyle Atatürk Havalimanı'na uçakların iniş ve kalkışlarında aksamalar yaşandı. Yol güzergâhlarındaki trafik ışıkları yarıya dönüştürüldü. Tedbir olarak körüklerdeki uçaklar çekilirken, doğalgaz ve elektrikler kesildi. Hava trafiğini etkilemedi. Yanan kargo bölümünde kilolarca altın ve para bulunduğu bildirildi. İstanbul Büyükşehir Belediye İtfaiyesi, Sivil Savunma Ekipleri, çok sayıda sağlık ekibi yangın bölgesine olay yerine geldi.

Gümrük antrepolarındaki nükleer tıp malzemelerinin de yanması sonucunda radyoaktif sızıntı paniği yaşandı. Tüm yangın söndürme ve soğutma ekipleri TAEK acil durum müdahale ekiplerinin radyasyon ölçümlerine göre yönlendirildi ve kurumun ekipleri yangın alanında sürekli ölçüm yaptı. Küçük Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi'ndeki yetkilisi, sızıntı iddialarının doğru olmadığı açıklamasında bulunurken bazı yetkililer, radyoaktif sızıntının dumanla farklı noktalara taşınacağı ihtimali üzerinde de çalıştı. Depolarda iyot, iridyum, selenyum gibi maddelerin bulunduğu belirtildi. Kaynağın üzeri betonlandı. Yapılan ölçümler, analizler ve hesaplamalar sonucunda yangın söndürme ve soğutma çalışmalarına katılan görevliler ile havaalanı ve çevresinde yaşayanların sağlığına radyasyon sebebiyle zarar verecek herhangi bir durum oluşmadığı tespit edildi.

Yangının Hızlı Yayılması

Eski İç Hatlar terminali daha sonra, depolanacak malzemelere uygun yangın koruma sistemleri yapılmadan kargo binaları olarak kullanılmaya başlanmıştır. Binada sprinkler sistemi ve yangın algılama sistemi bulunmamaktadır. Algılama sisteminin olduğu söylenmesine rağmen çalışmadığı anlaşılmaktadır. Şayet algılama ve uyarı sistemi devrede olsaydı, yangının çıkış noktası ve çıkış saati ana panelden tam olarak belirlenebilirdi. Yönetmeliklere göre binaya sprinkler sisteminin yapılması ve sistemin depolama özelliklerine uygun olması gerekirdi. Gerçi, Türkiye’de depolara yapılan sprinkler sistemlerinin uygun olanını görmek mümkün de değil. Yapılmış olması için yapılıyor, gerçekte birçok yerde söndürme yapması çok zor. Orta tehlike sınıfına göre hesap yapılarak yerleştirilen başlıklarla depolara sprinkler sistemi yapılamaz. Yüksekliğin, raflama düzeninin ve depolanan malzemenin özelliklerinin göz önüne alınması gerekir.

Diğer taraftan yönetmeliklere göre antrepolar arasında yangına dayanıklı duvar bulunması ve bu duvarın çatı seviyesinden 1,5 metre yukarıya kadar çıkması gerekirdi. Eğer antrepolar arasında yangına iki saat dayanıklı, bütünlük özelliği olan duvarlar olsaydı yangın bir antrepoda kalır diğerlerine geçemeyebilirdi.

Yangının çok hızlı şekilde yayılmış olmasının nedeni, içerideki yanıcı maddelerden kadar çatının poliüretan alüminyum sandwich panellerle yapılmış olmasıdır. Devlet Hava Meydanlarına ait sundurmanın altında yurt dışına gönderilmek üzere bulundurulmuş parfümlerin de yangının hızlı yayılmasına etkisi fazla olmuştur. Şayet yangın duvarları yapılmış olsaydı ve çatı örtüsü alüminyum sandwich olmasaydı yangın diğer depolara geçmez veya geçişi çok yavaş olurdu. Standartlara uygun sprinkler sistemi olsaydı da yangın çıktığı bölümde kalabilirdi.

Özet olarak yangının hızlı genişlemesine; yeterli söndürme sistemlerinin olmaması, yangın zonlarının oluşturulmaması, uygun yapı malzemesi kullanılmaması ve parlayıcı maddelerin bulundurulması neden olmuştur.

Söndürme Faaliyetleri

Söndürme çalışmalarının başarılı olduğu söylenebilir. Fakat, söndürme uçaklarının kullanılmasının sadece bir gösteri niteliğinde olduğunu söylenebilir. Orman yangınlarında itfaiye personelinin ulaşamadığı noktalara müdahalede

yararlanılan, orman yangının genişlemesini önlemede ve soğutma çalışmalarında kullanılan uçakların bina yangınında kullanılması yarardan çok zarar verebilir. Uçaktan atılan su, onlarca metre yüksekliğindeki alevlerle temas ettiğinde buharlaşır ve yangının kaynağına inemez.

Çok yüksek sıcaklık varsa, az da olsa, partikül halinde inen suyun parçalanarak oksijen ve hidrojene ayrılma ihtimali de mevcuttur. Ancak, bina yangınlarında uçak kullanılmasının en büyük sakıncası, yangın yerinin üzerinden geçerken duman içinde bulunan yanmamış gazlara taze hava sürüklenmesi ve süreklenen hava ile yanmamış gazların aşağı doğru yayılarak yangının büyümesine neden olmasıdır.

Bir bakıma yangını körüklemesidir. Yanmamış gazlar oksijenle birlikte aşağıya doğru bastırılırken yanar ve yangının yayılmasına neden olur. Bu tür yangınlarda uçak kullanılmasının başka bir sakıncası da aşağıda çalışan itfaiyecilerin üzerine su gelmesi ve dumanın itfaiyecilerin üzerine sürüklenmesi ile rahat çalışmalarının engellenmesidir. Bu tür yangınlarda, yangının çevresi ablukaya alınarak çevreden ortaya doğru sıkıştırılması, orta kısımdaki alevlere değil yan kısımlarda genişleyebileceği bölümlere müdahale edilmesi gerekir.

Yangının Başlangıç Yeri

Olay yerinde yapılan incelemede tespit edilen hasar miktarının dağılımı, alevlerin ilerleme yönü, filmler ve resimlerden yangının başlangıç yerinin Devlet Hava Meydanlarına ait sundurmanın altında, yaklaşık orta noktasında, başladığı anlaşılmaktadır. Palet tekerleklerinin yanan yüzeyleri, ahşap kısımlarda alevlerin yaladığı yüzeyler göz önüne alındığında da yangının çıkış yerinin sundurmanın yaklaşık orta kısmında ofisleri ayıran duvarın apron tarafına yakın noktada olduğu yani aynı noktada olduğu anlaşılabilmektedir.

Olayın başlangıcında paletlerin üzerinde çatı seviyesinden yaklaşık 1 metre aşağıda dumanı çok az olan toz gibi alevler görülmüştür

Yangın başladığı bölümde yapılan incelemede bu noktada sıcaklığın aşırı yükseldiği paletlerin çelik aksamın ve konstrüksiyonun daha fazla deforme olduğu görülmüştür. Başlangıç noktasının yakınında yer seviyesinde yanmamış halde çok miktarda tekstil ürünleri bulunduğu, plastik tabanlı ayakkabıların bile yanmamış olduğu, yangının meydana geldiği noktada yine yer seviyesinde parfüm

şişelerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Alt kısımda kalan ve sıcaklığa maruz kalmadığı halde kırılmış ve çatlamış parfüm şişeleri de görülmüştür.

Yangının Çıkış Nedeni

Bazıları yangını kaynak yapılan yerden kıvılcımların antrepoya sirayeti ile başladığını belirtmişlerdir. Böyle bir tutuşmanın olması mümkün değildir. Punto kaynağı yapılan nokta ile yangının meydana geldiği sundurma altı arasında yaklaşık 11-12 metre mesafe ve arada 14m metre yüksekliğinde betonarme duvar bulunmaktadır. Duvarda ve elektrik panosunda bir hasar görülmemiştir. Pompa kapağına punto kaynağı yapılan nokta çok aşağıda olup buradan 14 m yükseklikteki betonarme perdeden geçerek yangını sundurma altında başlatmış olma ihtimali bulunmamaktadır. Yangının punto kaynağı yapılırken kıvılcımların sundurmanın altındaki maddelere ulaşması teorik olarak bile mümkün değildir.

Yangının başlangıçta dumansız alevlerle balyaların üzerinde görülmesi, alt kısımda kalan maddelerin yanmamış olması üzerinde hassas olarak durulması gereken hususlardır. Bu bulgular, yangının balyaların üzerinde başladığını ve başlangıçta tekstil malzemelerinden başka solvent gibi duman çıkarmayan maddelerin yanmakta olduğunu göstermektedir. Tekstil malzemeleri yoğun duman çıkararak yanar. Nitekim daha sonra yangın mahallinde çok yoğun siyah duman görülmüştür.

Yangının başlangıç noktasında bulunan parfümlerin yangının hızlı bir şekilde yayılmasına sebep olduğu gibi başlamasını sağlaması da muhtemeldir. Sıcaklığa maruz kalmadığı halde kırılmış olan şişelerin yangın öncesinde balyalar istiflenirken de kırılmış olabilecekleri, sıcaklık yüksek olduğu için şişelerdeki etil-alkol içerikli parfümlerin balyaların içine sızarak üst kesimlere doğru yayılması mümkündür. Zaten yanıcı özellikte olan çuvallar kolay tutuşabilir özelliğe gelmiştir.

Solventin kolay tutuşabilir duruma getirdiği balyaların üst kısmında yangını aydınlatma armatürle-

rinin başlatması ihtimal dahilindedir. Balyaların sarkık olarak kullanılan floresant lambalara çok yakın olarak istiflenmesi halinde lambaların yaydığı ısı nedeniyle tutuşma başlayabileceği gibi, floresant lambanın kırılıp balyaların üzerinde düşmesi veya klemenslerin eriyerek çuvalların üzerine düşmesi ile de yangın başlayabilir.

Çalışanlardan birisinin söndüğünü düşünerek bir sigara izmariti atması nedeniyle de yangının başladığı düşünülebilir. Fakat tespitlere ve ifadelere göre yangın balyaların üzerinde başlamıştır. Sigara izmaritinden başlamış olsaydı alt kesimlerden başlaması gerekirdi. Sigara izmaritinin balyaların altına değil de üzerine atılmış olma ihtimali ise azdır.

Sonuç olarak, yangının başlama noktasında çok sayıda parfüm şişesinin bulunması, başlangıçta alevlerin balyaların üst kısmında ve dumansız görülmesi, çok hızlı bir şekilde yayılmış olması nedeniyle, kırılmış parfüm şişelerinden veya kapaklardan sızan solventin balyaların içine yayılması, üst kısımda bulunan floresant lambalara yakın istiflenmişse ısınma nedeniyle veya floresant lambanın kırılarak balyaların üzerine düşmesi veya klemenslerin eriyerek çuvalların üzerine gelmesi nedeniyle yangının başlama ihtimalinin fazla olduğu, parfüm şişelerinin patlaması ve çatının poliüretan alüminyum sandwich olması, antrepolar arasında yangına dayanıklı duvarların bulunmaması nedeniyle yangının hızla yayılmış olduğu anlaşılmaktadır.